

Sygn. akt VI GC 62/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 sierpnia 2016r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Beata Hass-Kloc

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Kościak

po rozpoznaniu w dniu 22 sierpnia 2016r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: Syndyk Masy Upadłości S. J. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Handlowo-Uslugowy (...) w upadłości likwidacyjnej w T.

przeciwko: D. Z. zam. w D.

o zapłatę

I. oddała powództwo w zakresie wydania powodowi Syndykowi Masy Upadłości S. J. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Handlowo-Uslugowy (...) w upadłości likwidacyjnej w T. przez pozwanego D. Z. pojazdów:

- (...), rok produkcji 1989, VIN (...), numer rejestracyjny (...) wraz z dowodem rejestracyjnym i kompletem kluczyków,
- (...), (...), numer rejestracyjny (...) wraz z dowodem rejestracyjnym i kompletem kluczyków,
- (...), (...), numer rejestracyjny (...) wraz z dowodem rejestracyjnym i kompletem kluczyków,
- samochodu R. (...), VIN VF 611 (...), numer rejestracyjny (...) wraz z dowodem rejestracyjnym i kompletem kluczyków,

II. oddała powództwo w zakresie zapłaty przez pozwanego D. Z. na rzecz powoda Syndyka Masy Upadłości S. J. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Handlowo-Uslugowy (...) w upadłości likwidacyjnej w T. kwot wraz z ustawowymi odsetkami:

- 7.380,00 zł,
- 59.655,00 zł,
- 12.300,00 zł,
- 40.590,00 zł.

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7.217,00 zł (słownie: siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt **VI GC 62/16**

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 31 sierpnia 2016 r.

Pozwem wniesionym w sprawie powód syndyk masy upadłości S. J. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Handlowo-Usługowy (...) w upadłości likwidacyjnej w T. wniósł przeciwko pozwanemu D. Z. o:

1. nakazanie wydania powodowi przez pozwanego (...), rok produkcji 1989, VIN (...), nr rej. (...), wraz z dowodem rejestracyjnym i kompletem kluczyków, ewentualnie zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 7.380 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 30 lipca 2014 r. do dnia zapłaty,
2. nakazanie wydania powodowi przez pozwanego (...), nr rej. (...), wraz z dowodem rejestracyjnym i kompletem kluczyków, ewentualnie zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 59.655 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 31 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty,
3. nakazanie wydania powodowi przez pozwanego samochodu I., nr rej. (...), wraz z dowodem rejestracyjnym i kompletem kluczyków, ewentualnie zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 12.300 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 3 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty,
4. nakazanie wydania powodowi przez pozwanego samochodu R. (...), nr rej. (...), wraz z dowodem rejestracyjnym i kompletem kluczyków, ewentualnie zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 59.655 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 31 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty.

Jednocześnie wniósł o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje żądanie powód wskazał, że w dniu 11 sierpnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Krośnie ogłosił upadłość S. J.. Po dniu złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości S. J. przez B. K. w dniu 28 lipca 2014 r. oraz w okresie 6 miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku przez M. K. w dniu 9 kwietnia 2015 r., jak i samego S. J. w dniu 30 kwietnia 2015 r., doszło do sprzedaży czterech samochodów na rzecz pozwanego. Powód podał, iż pozwany jest zięciem S. J.. Powód swoje powództwo oparł na treści art. 128 ust. 1 i art. 134 ust. 1 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze. Wskazane ruchomości, których zwrotu domaga się powód wchodzi w skład masy upadłości i powinny zostać przekazane przez pozwanego do masy upadłości, zaś gdyby przekazanie w naturze nie było możliwe, powinna zostać wpłacona ich równowartość w pieniądzu.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu przyznał, że w ramach prowadzonej działalności gospodarczej nabył od upadłego S. J. wszystkie cztery pojazdy, które zostały wskazane w treści pozwu. Dokonując poszczególnych transakcji działał w dobrej wierze, w związku z czym powinna mu przysługiwać posiłkowo ochrona prawna wynikająca z art. 169 k.c. Pozwany zapłacił za wszystkie zakupione samochody, a co za tym idzie majątek upadłego nie ucierpiał na przeprowadzeniu przedmiotowych transakcji. Trzy zakupione samochody zostały odsprzedane, tylko samochód marki R. jest w posiadaniu pozwanego. Mając na względzie wartość odsprzedaży poszczególnych pojazdów pozwany wskazał, że ich wartość podana w pozwie jest zawyżona i nie została w żaden sposób wykazana przez powoda, a więc powództwo jako nieudowodnione, również winno zostać oddalone. Pozwany przytoczył treść art. 128 ust. 1 prawo upadłościowe w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2016 r. i podał, że przed wszczęciem procesu, niezbędne jest wydanie przez sędziego komisarza odpowiedniego postanowienia, które jest zaskarżalne i dopiero po uprawomocnieniu się tego postanowienia, powód uzyskuje uprawnienie do domagania się realizacji uprawnień wynikających z art. 134 prawa upadłościowego. Zatem wytoczenie powództwa jest przedwczesne i jako takie nieuprawnione. Pozwany wskazał również na fakt dokonania rozliczenia za wszystkie zakupione pojazdy i brak podstaw by żądać zwrotu pojazdów lub ich równowartości, gdyż prowadziłoby to do bezpodstawnego wzbogacenia po stronie powoda.

W piśmie procesowym z dnia 19 sierpnia 2016 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów postępowania. Pozwany w związku ze złożonym uprzednio oświadczeniem o potrąceniu wzajemnych należności podniósł zarzut potrącenia. W wyniku dokonanego potrącenia obie strony wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej, co oznacza, że do zapłaty na rzecz pozwanego pozostaje kwota 40.590 zł. Nadto pozwany wskazał, iż żądanie pozwu w zakresie odsetek od wskazanych w nim kwot jest nieuprawnione.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 11 sierpnia 2015 r. Sąd Rejonowy w K. Wydział V Gospodarczy w sprawie zawisłej pod sygnaturą V GU 16/14 ogłosił upadłość (...). Wniosek o ogłoszenie upadłości złożyli – w dniu 28 lipca 2014 r. B. K., zaś w dniu 9 kwietnia 2015 r. M. K.. Wniosek o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu złożył także sam dłużnik S. J. w dniu 30 kwietnia 2015 r. Wobec braku przesłanek do takiego rozstrzygnięcia wniosek dłużnika został jednak oddalony przez Sąd.

(dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w K.z dnia 11 sierpnia 2015 r. – k. 5-12, postanowienie Sądu Okręgowego w R.z dnia 30 listopada 2015 r. – k. 13)

Po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości przez B. K. w dniu 28 lipca 2014 r. doszło do zawarcia umów sprzedaży ruchomości przez S. J. na rzecz pozwanego, w wyniku czego upadły sprzedał pozwanemu:

- 1) (...), rok produkcji 1989, (...) (...), nr rej. (...) w dniu 29 lipca 2014 r. za cenę 7.380 zł,
- 2) samochód A. V., nr rej. (...), w dniu 30 grudnia 2014 r. za cenę 59.655 zł,
- 3) samochód I., nr rej. (...), w dniu 2 kwietnia 2015 r. za cenę 12.300 zł,
- 4) samochód R. (...), rej. (...) (...), (...) (...), w dniu 2 kwietnia 2015 r. za cenę 40.590 zł.

(dowód: faktura VAT (...) z dnia 29 lipca 2014 r. – k. 15, faktura VAT nr (...) z dnia 30 grudnia 2014 r. – k. 16, faktura VAT nr (...) z dnia 2 kwietnia 2015 r. – k. 17, faktura VAT nr (...) z dnia 2 kwietnia 2016 r. – k. 18, zeznania świadka M. Z. – k. 80, zeznania S. J. – k. 80)

Pozwany D. Z. jest zięciem S. J..

(dowód: skrócony odpis aktu małżeństwa D. Z. – k. 19-20)

Powód pismem z dnia 25 stycznia 2016 r. wezwał pozwanego do wydania ruchomości lub zapłaty.

(dowód: pismo z dnia 25 stycznia 2016 r. – k. 21)

Pozwany wezwał powoda do zapłaty wraz z oświadczeniem o potrąceniu wierzytelności.

(dowód: pismo z dnia 18 sierpnia 2016 r. – k. 78)

W posiadaniu pozwanego pozostaje jedynie samochód R. (...), pozostałe samochody zostały sprzedane.

(dowód: zeznania M. Z. – k. 80)

Powyższy stan faktyczny, stanowiący w istocie okoliczności niesporne, został przez Sąd ustalony na podstawie dowodów z dokumentów złożonych do akt niniejszej sprawy. Sąd uznał dowody te za wiarygodne, albowiem ich autentyczność nie została zakwestionowana przez żadną ze stron, a ponadto Sąd nie znalazł podstaw do ich podważenia z urzędu.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również zeznania świadków M. Z. i S. J.. W ocenie Sądu należało dać wiarę tym zeznaniom, bowiem były one spójne, logiczne, wzajemnie się uzupełniały i potwierdzały, jak również nie były sprzeczne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w przedmiotowej sprawie.

Sąd oddalił natomiast wnioski dowodowe strony powodowej w zakresie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego jako nie mający znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Mając na uwadze powyżej ustalony stan faktyczny, stwierdzić należy, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Podstawą prawną powództwa jest art. 128 ust. 1 w zw. z art. 134 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze, który znajdzie zastosowanie w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2016 r., z uwagi na przepis przejściowy art. 449 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. 2015. 978).

Stosownie do treści art. 128 ust. 1 powołanej ustawy, czynności prawne odpłatne dokonane przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie albo z przysposobionym lub przysposabiającym są bezskuteczne w stosunku do masy upadłości. Z kolei jak stanowi art. 134 ust. 1 jeżeli czynność upadłego jest bezskuteczna z mocy prawa lub została uznana za bezskuteczną, to co wskutek tej czynności ubyło z majątku upadłego lub do niego nie weszło, podlega przekazaniu do masy upadłości, a gdy przekazanie w naturze jest niemożliwe, do masy upadłości powinna być wpłacona równowartość w pieniądzu.

Sąd uznał, iż nie zostały spełnione wymienione w cytowanym przepisie przesłanki. Przepis art. 128 ust. 1 puin wymaga, aby spełnione zostały następujące przesłanki: złożenie wniosku o upadłość w terminie 6 miesięcy od daty dokonania czynności oraz dokonanie czynności prawnej odpłatnej przez określony w tym przepisie krąg podmiotów. Również konsekwencją niniejszego przywołany art. 134 § 1 tego prawa nie mógł stać się podstawą uwzględnienia niniejszego powództwa.

W rozpoznawanej sprawie stan faktyczny był w zasadzie bezsporny i ustalono, że w dniu 29 lipca 2014 r., 30 grudnia 2014 r. oraz 2 kwietnia 2015 r. zostały zawarte czynności prawne odpłatne w postaci umowy sprzedaży czterech samochodów. Powyższe umowy sprzedaży zostały zawarte przez S. J. z pozwanym D. Z., który jest powinowatym w linii prostej pierwszego stopnia. Powyższe jednoznacznie potwierdza odpis skrócony aktu małżeństwa. Czynności te nie zostały jednak dokonane w terminie 6 miesięcy przed dniem złożenia pierwszego wniosku o ogłoszenie upadłości, gdyż jak wynika z uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego w K. z dnia 11 sierpnia 2015 r. w przedmiocie ogłoszenia upadłości S. J. prowadzącego Zakład Handlowo-Usługowy (...) w T. obejmujący likwidację majątku dłużnika, został on złożony w dniu 28 lipca 2014 r. przez wierzyciela B. K.. W dniu 9 kwietnia 2015 r. został złożony drugi wniosek o ogłoszenie upadłości przez wierzyciela M. K., a kolejny, nieuwzględniony przez Sąd, został zgłoszony w dniu 30 kwietnia 2015 przez samego S. J.. Zatem wszystkie transakcje, których uznania za bezskuteczne domagał się powód nastąpiły już po zgłoszeniu pierwszego wniosku o ogłoszenie upadłości. Zasadne powództwo oparte na powołanym przepisie mogło więc zostać wniesione tylko w odniesieniu do czynności dokonanych po 28 stycznia 2014 r., nie mogło tym samym objąć czynności dokonanych w dniu 29 lipca 2014 r., grudnia 2014 r. oraz kwietnia 2015 r.

W konsekwencji powołane przez powoda przepisy nie znajdują zdaniem Sądu zastosowania w przedmiotowej sprawie, a zatem żądania strony powodowej, która domagała się od pozwanego wydania zakupionych pojazdów od S. J., ewentualnie zasądzenia od pozwanego kwoty 119.825 zł w oparciu o art. 134 puin, nie mogły zostać uwzględnione.

Jednakże przepisy prawa upadłościowego i naprawczego nie wykluczają bowiem możliwości wytoczenia przez syndyka powództwa opartego na przepisie art. 527 k.c. i dalszych, a wynika to z subsydiarnego charakteru regulacji skargi paulińskiej względem przepisów prawa upadłościowego naprawczego, na co wprost wskazuje przepis art. 131 puin. Zgodnie z art. 131 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze w sprawach nieuregulowanych przepisami art. 127-130

do zaskarżenia czynności prawnych upadłego, dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli, stosuje się odpowiednio przepisy art. 132-134 oraz przepisy Kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika.

Przepis ten statuuje zasadę subsydiarnego stosowania przepisów art. 527-534 k.c. o ochronie wierzyciela w przypadku niewypłacalności dłużnika. Innymi słowy, przepisy te mają zastosowanie w zakresie nieregulowanym w dziale III Prawa upadłościowego i naprawczego. Należy je stosować wprost, a odmienności wynikają jedynie z art. 132-134. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 3 października 2007 r. (IV CSK 184/2007, LexisNexis nr 1606707, OSNC 2008, nr 12, poz. 142) przyjął, że zasada subsydiarnego stosowania wskazanych tutaj przepisów Kodeksu cywilnego nie oznacza relacji *lex specialis – lex generalis*, lecz wskazuje na komplementarność obu uregulowań. Artykuły 127-134 puin regulują w sposób kompleksowy konsekwencje bezskuteczności czynności upadłego, co nie wyklucza w razie niewypłacalności dłużnika stosowania art. 531 § 2 k.c., gdy w interesie wierzycieli upadłego leży skorzystanie z przewidzianego w tym przepisie uprawnienia. Można zatem poczynić wniosek, że przepisy Kodeksu cywilnego regulujące skargę pauliańską dają możliwość zaskarżenia przez syndyka, zarządcę lub nadzorcę sądowego czynności prawnej upadłego z pokrzywdzeniem wierzycieli, które nie są z mocy prawa bezskuteczne na podstawie art. 127-128, tudzież które nie mogą być uznane za bezskuteczne na mocy konstytutywnego orzeczenia sędziego-komisarza wydanego na podstawie art. 129-130 (komentarz do art. 131 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze, Dariusz Chrapoński, LEX).

Jednakże odnosząc się do zgłoszonego przez powoda żądania zauważyć należy, iż powód będąc reprezentowanym przez zawodowego pełnomocnika nie zgłosił żądania uznania za bezskuteczne czynności prawnych dokonanych przez upadłego w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika. Żądanie zawarte w treści pozwu sprowadzało się bowiem do żądania wydania ruchomości ewentualnie zasądzenia od pozwanego kwoty 119.925 zł. W przypadku zaś art. 527 k.c. nie mamy do czynienia z bezskutecznością *ex lege*, czyli konieczne jest zgłoszenie żądania stwierdzenia bezskuteczności czynności prawnej przez Sąd, co daje podstawę do wydania rozstrzygnięcia w tej kwestii, albowiem konstruowanie przez Sąd takiego żądania w oparciu o treść uzasadnienia pozwu sporządzonego przez pełnomocnika będącego radcą prawnym stanowiłoby wyrokowanie co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem.

Na marginesie odnieść się należy do zgłoszonego przez pozwanego zarzutu potrącenia, który w ocenie Sądu Okręgowego jest bezzasadny, bowiem

na podstawie w/w art. 134 Prawa upadłościowego i naprawczego, jeżeli masa upadłości nie jest wzbogacona świadczeniem wzajemnym i nie jest ono wyodrębnione, to osobie trzeciej służy prawo dochodzenia roszczeń z tego tytułu w drodze zgłoszenia wierzytelności; roszczenie to podlega zaspokojeniu w kategorii trzeciej (por. wyrok SN z 8.07.2010, II CSK 645/2009).

Ponadto z chwilą ogłoszenia upadłości powstał stan bezskuteczności względnej w odniesieniu do czynności prawnych ujętych w pozwie co oznacza, że w dniu ogłoszenia upadłości obie wierzytelności istniały i ich potrącenie może nastąpić wyłącznie na zasadach określonych w przepisach prawa upadłościowego i naprawczego.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów, powództwo należało oddalić, co orzeczono w sentencji.

Orzeczenie o kosztach procesu w punkcie III sentencji wyroku zapadło w oparciu o przepis art. 98 k.p.c. Na koszty procesu zasądzone na rzecz pozwanego od powoda jako strony przegrywającej proces składają się koszty zastępstwa procesowego ustalone w oparciu o § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015 poz. 1804).